Minipromotie

Huub van Dongen (1956 - 2011) Eindspel

Het jeugdblad van de NBSB, jaargang 10, nr. 3, september 2011

Redactie-adres:

Oliver de Hert
Broersblok 12
4613 GT Bergen op Zoom
email: minor@schaakt.nl
Homepage Minorpromotie: http:/minorpromotie.nbsb.org

Aan dit nummer werkten mee:

Oliver de Hert, Herman Grooten, Stefan Rooijakkers, Arjon Severijnen, Joris Gerlagh, Albert-Jan Blank, Henk van Dooren, Karin Gottlieb, Ad Bruijns, Ab Scheel, René Olthof en Franky van der Burgh

Voorpagina:

Huub van Dongen (1956 – 2011) Foto: Karin Gottlieb

Minorpromotieopgave:

Een studie van E. Holm (1917)

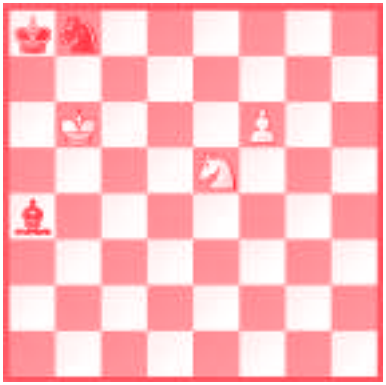

Wit speelt en wint

1.f7 Le8! 2.fxe8Li! met paardwinst en mat.

©: Niets uit dit blad mag gepubliceerd worden zonder vooraf toestemming van de hoofdredacteur.

Minorpromotie is het jeugdblad van de NBSB. Het heeft als doelstelling het schaakspel onder de jeugd in Noord-Brabant te promoten.

Voorwoord

Toen ik voor het eerst las dat Huub van Dongen was overleden, was het net of ik een klap in mijn gezicht kreeg. Het is voor mij de eerste keer dat ik een collega verlies en ik hoop dat het nooit meer gebeurt. Voor degenen, die Huub in hun hart hebben gesloten, moet het verschrikkelijk moeilijk zijn om zonder hem verder te moeten. Wij van de redactie hadden zoiets van: "Gaan we nog door met Minorpromotie?" Hoe bizar kan het zijn, vorig nummer bejubelden we Huub nog vanwege zijn vele werk voor dit blad. Mister Minor zelfs. Een nummer later is alles anders. Maar ik denk dat Huub zeer zeker gewild zou hebben dat we doorgaan. Dat doen we dan ook, maar Huub: we zullen je nooit vergeten! Deze uitgave van Minorpromotie is voor jou…

Minorpromotieopgave	2
Voorwoord en Inhoud	3
Huub van Dongen (1956-2011)	4,5,6,7,8,9
Toernooitijgers	10,11
De wereld rond: Oostenrijk	12,13
Eindspel	14,15
Effe checken: Joris Gerlagh	16
Partijanalyse	17,18
Oplossingen Hertenspinsels	18
Jeugdkalender	19
Hertenspinsels	20

Huub van Dongen (1956 - 2011)

Foto Ad Bruijns

Herman Grooten

Nadat het bericht mij had bereikt dat een van mijn beste schaakvrienden, Huub van Dongen uit Boxtel, plotseling was overleden, wist ik niet waar ik het zoeken moest. Wat een mens voelt onder zulke omstandigheden is niet te beschrijven. Ongeloof, ontkenning gaan over in andere emoties zoals onthutsing, kwaadheid en onvoorstelbaar verdriet. Ik kan het nog steeds niet bevatten. Huub is op een nota bene welverdiende vakantie in Italië, vorige maand net 55 jaar geworden, veel te jong gestorven als gevolg van een hartstilstand.

Huub had voor mij een enorme betekenis. Hij heeft aan de wieg gestaan van mijn latere schaakcarrière. En niet alleen voor mij maar ook voor vele anderen. Niet te vergeten voor alle jeugdspelers die de Minorpromotie al die jaren hebben gelezen. Zo heeft Huub een mooi schaakalfabet in elkaar gesleuteld dat eeuwigheidswaarde heeft.
Uit de tijd dat wij zelf nog jeugdspelers waren, heb ik een paar dierbare herinneringen die ik graag hieronder wil beschrijven.

De eerste herinnering gaat over het schoolschaakteam van het Jacob Roelandlyceum in Boxtel. Dat ging in die jaren heel anders dan nu. We speelden op vijf borden met uit- en thuiswedstrijden. Zo was er ooit een wedstrijd waar wij wat personele problemen hadden. We kwamen domweg een speler tekort. Huub wist daar wel een oplossing voor. Bij hem in de klas zat iemand met een Russische naam. Klein probleempje was dat deze jongen de spelregels niet kende. Geen probleem echter voor Huub. Die leerde hem een paar zetten die hij met wit tegen alle mogelijke antwoorden zou kunnen spelen om dan zo snel mogelijk remise aan te bieden. Voor de schakers onder ons: d4, Pf3, Lf4, e3 en c3. De jongen werd op het eerste bord gezet en hij deed wat hem was opgedragen. Huub zei nog: "ze zullen sidderen voor die Rus!" En het aanbod werd aangenomen! Missie gelukt. Toen de tegenstander nog wat wilde gaan vluggeren, keek hij flink op zijn neus toen bleek dat zijn opponent de spelregels niet machtig was. Ik zal het gezicht van Huub nooit vergeten.

De tweede herinnering is dat ik samen met Huub in 1972 met de trein naar Amsterdam zou gaan waar Jan Hein Donner commentaar zou geven bij de match van de eeuw tussen de Amerikaan Fischer en de Rus Spassky. Fischer was een geniale speler die alles alleen had gedaan om de wereldkampioen te mogen uitdagen. Spassky had het hele Sovjet-regime achter zich staan om de wereldtitel in Russische handen te houden. Het werd voor mij als 14-jarige mijn eerste treinreis zonder het ouderlijk

gezag. Op het station kwam het zakschaakspelletje al tevoorschijn. En uiteraard namen wij een trein de verkeerde richting in. Voor we het wisten kwamen we in Eindhoven aan in plaats van in de richting van Amsterdam. Huub had de tegenwoordigheid van geest om uit te stappen en de eerste de beste trein terug te nemen. "Het voordeel is dat we nu wat langer kunnen analyseren", zei hij laconiek.

De derde herinnering is de volgende. Nadat mijn ouders uit Boxtel verhuisden naar Uden, bleef ik veel contact met Huub onderhouden. Op een gegeven moment had ik een afgebroken partij bij mijn nieuwe vereniging in Uden, waarin een stelling ontstaan was met het vreselijk moeilijke eindspel van dame tegen toren en pion (op de zesde rij). Ik belde Huub op omdat ik wist dat hij de naslagwerken van Chéron in huis had en daar stond het eindspel vermoedelijk in. Huub belde terug om te vertellen dat hij bijna exact dezelfde stelling had weten te traceren. Ik vroeg hem of hij wat kopieën wilde maken en die naar mij zou willen opsturen. Net toen ik me begon af te vragen waar die kopieën bleven, viel er een heel dikke brief op de mat. Huub was de zetten uit het geweldige eindspelwerk van Chéron gaan overschrijven, gaan analyseren en van commentaar gaan voorzien. Daarbij deed hij nog meer vondsten. De brief werd zo dik, niet alleen door de varianten, maar ook omdat Huub een soort dagboek van zijn bestaan op school aan het bijhouden was. In schitterend proza werd ik deelgenoot van zijn belevenissen op school, eigenlijk alles waar een scholier het over heeft: meisjes, muziek, kattenkwaad en ga zo maar door. Hier bleek al dat Huub een groot schrijver was. En dit alles tussen de varianten door! Ik heb me bescheurd om alles wat hij schreef. Omdat de afgebroken partij pas een maand later afgespeeld zou worden, kreeg ik nog meer van deze dikke brieven. Met nog meer varianten maar bovenal nog meer anekdotes. De brieven vormden samen een soort roman. Het moge duidelijk zijn dat de tegenstander kansloos was. Waarschijnlijk hebben deze brieven er mede toe bijgedragen dat ik ook ben gaan schrijven. En dat doe ik nog steeds al te graag. Huub is daarbij altijd mijn grote inspiratiebron geweest. Helaas ben ik de brieven bij een verhuizing en een reorganisatie thuis kwijtgeraakt. Ik heb de brieven zeker 30 jaar bewaard, als dierbare herinnering aan onze vriendschap, maar vooral vanwege mijn bewondering voor Huub, die met zijn humor, creatieve invallen en zijn diepgang grote indruk op mij heeft gemaakt.

Huub was ook een sterke schaker. Maar een gewonnen stelling werd vaak niet door hem 'zakelijk' uitgemaakt, hij was altijd op zoek naar fraaie motieven en daar deed hij zichzelf soms nog wel eens de das mee om. Maar juist die zoektocht naar schoonheid was aanstekelijk; het bracht je ertoe om het spel te gaan waarderen. Veel schakers vergeten waarom we met ons Koninklijke spel bezig zijn. De zucht naar winst, Elopunten en succes overheerst, waardoor nederlagen als zeer pijnlijk ervaren worden. Bij Huub was dat anders. Zijn scheppingsdrang zorgde niet voor het succes dat hij had kunnen krijgen. Dat neemt niet weg dat hij een sterke schaker met een groot inzicht was. Zijn glorie-

dagen als schaker heeft hij meegemaakt toen hij deel uit maakte van het succesvolle hoofdklasseteam van de Eindhovense schaakvereniging. Dat werd in 1984 landskampioen, boven grootmacht Volmac/Rotterdam dat in vijftien jaar tijd veertien landstitels vergaarde. Eindhoven was de enige, als amateurclub, die de hegemonie wist te doorbreken. De Europa Cup wedstrijden, toen nog op locatie, heeft Huub van nabij weten mee te maken. Zijn rating was toen ver boven 2200. Huub is niet lang bij de vereniging gebleven. Hij ambieerde geen loopbaan als schaker; hij had teveel interesses buiten het schaken om.

Huub had Nederlands gestudeerd in Amsterdam. Hij woonde op de beroemde 'schakersflat' aan de Zilverberg. Na zijn studie is hij op een gegeven moment gaan solliciteren en hij kwam terecht bij een reclamebureau. Dat verbaasde mij niets. Huub had het creatieve vermogen om met zijn verrassende invallen een product voor het voetlicht te brengen. Toen hij in opdracht van een reisbureau het nodige mocht doen, duurde het niet lang of het reisbureau deed hem een lucratief aanbod. Bij mijn weten heeft Huub daar lang gewerkt. Hij schreef brochures en hij maakte ook wervende teksten. Later is hij voor zichzelf begonnen onder de naam *Tekstbureau 'De Bent'*. Dankzij het netwerk dat hij had opgebouwd, maar vooral door de kwaliteit van zijn stukken zat hij tot over zijn oren in het werk. In zijn hoedanigheid als tekstschrijver heb ik vele malen een beroep op hem gedaan. Hij heeft een aantal van mijn schrijfsels gecorrigeerd en van feedback voorzien. Zo heeft hij mij indertijd geholpen bij het schrijven van de trilogie *De elementen van de schaakstrategie*. In het voorwoord is hij veel te lovend naar mij toe, maar hij was onvermurwbaar. Hij wilde daar geen letter aan veranderen.

Huub was ook degene die het NK schaken naar zijn woonplaats Boxtel wist te halen. Hij heeft ongelooflijk veel tijd en energie in het evenement gestopt, allemaal onbezoldigd. Daarbij stond hij ook aan de basis van het **Houtje Hoofd Heldertoernooi**, dat dit jaar parallel aan het NK schaken werd gehouden. Het toernooi was de eerste keer in 2008 in de vorm van een rapidtoernooi op de kalender gezet. Huub had samen met zijn plaatsgenoot Franck Steenbekkers een ludiek idee gekregen, toen zij er lucht van kregen dat ik dat jaar 50 zou worden. Wat was er nu leuker dan iemand een toernooi voor zijn verjaardag te geven? Zo gezegd zo gedaan en een paar maanden later was er een fantastisch deelnemersveld bijeengebracht met onder anderen Loek van Wely en Jan Smeets op de lijst. Ook hier was voor Huub niets te veel. Maandenlang is hij bezig geweest met de voorbereidingen van beide evenementen. De documenten, draaiboeken, plannen en ideeën vlogen het comité om de oren. Hij was een toernooidirecteur die zelf ook deelnemer was, maar ook nog regelneef.

Ik zou talloze fraaie zetten en ideeën van Huub kunnen laten zien. Maar er is een die ik eruit wil lichten. Perfectionistisch als hij was, vond hij niet snel iets de moeite waard. Maar over een zet die hij ooit speelde, was hij zeer tevreden. Ik herinner me dat ik hem aan de telefoon had en dat hij het erover had. Hij mailde me de stelling

en vroeg me naar iets bijzonders te zoeken. Ik heb hem niet kunnen vinden. De zet zelf heb ik even geëvalueerd, maar snel verworpen omdat ik er de betekenis niet van inzag. De beroemde schrijver/schaker/wielrenner Tim Krabbé wijdde een stukje aan Huub, naar aanleiding van een van de meest opmerkelijke zetten die hij wellicht ooit gespeeld heeft. Het artikel op zijn website was getiteld "Van Dongens's Zugzwang", geschreven op 23 maart 2005.

Huub van Dongen – Eric Wijsman, 1995.

Na een abominabele partij (zoals Huub ongetwijfeld zelf had aangegeven) was de diagramstelling ontstaan. Huub had al meerdere malen op het punt gestaan om op te geven. Vrijwel elke zet wint voor zwart. Maar zwart speelde **73...d4** hetgeen er ook volstrekt logisch uitziet. Huub kwam toen met een werkelijk fantastische en creatieve zet tevoorschijn, zoals hij ze alleen kon bedenken! [Bijvoorbeeld 73...b3 is een vrij zekere winst voor zwart]

74.Tdd3!! Een onvoorstelbare vondst. Zeker als je niet meer in je stelling gelooft, is zo'n zet formidabel. Hij is niet alleen esthetisch volkomen verantwoord, maar gewoon ook de sterkste zet die de partij redt. Er is een soort van zetdwang ontstaan, waarin zwart snel naar remise moet gaan zoeken. **74... Pb5?** Zwart doet het meteen fout. [De enige zet om remise te kunnen maken was met 74...b3 Een mogelijke variant, ook door Krabbé in zijn artikel opgenomen is: 75.Txd4 Txd4 76.Txc3 Td8 77.Txb3 Te8 78.Te3 Te5 en er is een soort zetherhaling ontstaan. 79.Tc3 [Wit mag zelf geen winstpoging doen met 79. Kxf6? vanwege 79...Txa5 80.Kg6 Ta1 81.f6 Tg1+ en zwart wint] 79...Te8 80. Te3 Te5 en beide spelers zullen tevreden moeten zijn met een puntendeling] [Na 74...Tc8 75. Txd4 Tb8 [75...Ta8 76. Txb4 Pd5 77.Tbxe4 Pxe3 78.Txe3] 76.Txb4 Txb4 77.Txc3 Tb8 78.Tc6 staat wit ook op winst] **75.Txe4 Pd6 76.Te6**

76...Tc6 Het gaat nu hard. [Na 76...Tc1!? moet wit nog wel de krankzinnige zet 77.Th3! vinden. Maar dat was Huub wel toevertrouwd. 77...Tc6 78.Kh5 en wit wint] **77.Txd4** [Nog overtuigender was 77.Th3!] **77...Txh6+** De weerstand is gebroken. [Zwart kon nog 77...Tc1 proberen maar dan 78.Th4! weer die gekke zet. De reden is simpel: de zwarte toren mag nooit in het spel komen. [Beter dan het door Krabbé aangegeven 78.Tdxd6! Tg1+ 79.Kxf6 Txh6+ 80.Ke5 hoewel wit dan ook wel zal

winnen] 78...Tg1+ 79. Kxf6 en het is eenvoudig] **78.Kxh6 Pxf5+**

79.Kg6 Opgegeven. Een onvoorstelbaar fraai geheel. **1-0**

Zijn laatste partij heeft hij gespeeld in het Houtje Hoofd Heldertoernooi. Daar won hij in de laatste ronde van IM David Miedema. Niet de minste. Toen ik met mijn zoontje een dag na het toernooi 's morgens bij hem langskwam, was hij een stukje aan het schrijven. Ik was nog bang dat ik hem uit zijn bed had gebeld. Ik begreep later dat hij tot de kleine uurtjes was doorgegaan en nu zat hij alweer aan zijn computer. Toen ik binnenkwam, werd meteen het schaakbord op tafel gezet, zoals zo vaak als wij elkaar zagen.
Vol trots liet hij me de combinatie zien die hij de dag ervoor op het bord had getoverd. Hij was ook zeer objectief. "Die Miedema is natuurlijk een klasse beter dan ik", zei hij. "Hij was me helemaal aan wegspelen, maar ik kreeg een kans en die greep ik". Het fragment is al eerder geplaatst, maar onder deze omstandigheden, lijkt het mij terecht om het nogmaals af te drukken.

IM David Miedema – Huub van Dongen, 2011

Zwart speelt hier het opmerkelijke **23...Tg6!?** Het is duidelijk dat de dame niet geslagen kan worden met 24.Dxe7? vanwege een mat in twee: 24...Ph3+ 25.Kh1 Pexf2#. Wit staat desondanks erg goed, maar Miedema neemt de zaken veel te lichtzinnig op. **24.Pe5?** [Na 24.g3! was het vermoedelijk over en sluiten geweest voor zwart] **24...Txg2+!** Zwart grijpt zijn kans! **25.Lxg2 Dg5** (zie diagram)

26.Tg3? En na deze tweede fout is het sprookje voor hem ineens

voorbij. [Er bestond een verborgen verdediging in het merkwaardige 26.Tc8+! Lxc8 27.Tg3 Pe2+ 28.Kf1 P2xg3+ [De crux is dat de voortzetting 28...P4xg3+ analoog aan de partij nu niet werkt: 29.hxg3 Dc1+ 30.Dxc1 Pxc1 omdat nu pion d5 hangt: 31.Lxd5+] 29. hxg3] **26...Pe2+ 27.Kf1** [27.Kh1 faalt uiteraard op 27...Pxf2#] **27...P4xg3+ 28.fxg3 Dxc1+ 29.Dxc1 Pxc1**

En zwart staat ineens twee pionnen voor. Dat buitenkansje was wel aan Huub besteed, hij won de partij dan ook.

Huub tijdens het laatste Houtje Hoofd Heldertoernooi (Foto Ab Scheel)

Huub was een ongelooflijke Duizendpoot, die misschien te veel hooi op zijn vork heeft genomen de laatste maanden. Ik ben nog steeds ontgoocheld over wat er gebeurd is. Huub, niet alleen zijn vriendin Pieternel en andere naaste familieleden, maar heel veel andere mensen, waaronder ikzelf, zullen je vreselijk gaan missen.

Herman Grooten

De laatste zet (Foto René Olthof)

Bronvermelding: gebaseerd op een eerder artikel op www.schaaksite.nl

Toernooitijgers

Een overzicht nu van de spelers die de meeste toernooien van de NBSB hebben gespeeld. Zoals eerder vernoemd, mag de speler met de meeste toernooien een boek uitkiezen op de website van Erika Sziva. Victor Muntean is dit jaar de winnaar geworden. Hij heeft zijn prijs al in ontvangst mogen nemen. Ook willen we deze prijs opdragen aan Huub, en voortaan de Huub van Dongenprijs noemen.

Nr.	Naam	Vereniging	Toernooien	Verandering	NBSB
1.	Victor Muntean	JSC "De Pionier"	17	339	1116
2.	Daan Baselmans	TSV Rochade	15	217	1147
3.	Sang Nguyen	JSC "De Pionier"	14	164	1519
4.	Maro Tikranian	BSV	14	127	1257
5.	Charlie Tang	WLC	13	322	1422
6.	Daniel Kim	JSC "De Pionier"	13	321	1421
7.	Tijany Ousmane	JSC "De Pionier"	13	187	1392
8.	Joppe Kroon	HMC Den Bosch	12	309	1359
9.	Tikran Tikranian	BSV	12	247	1350
10.	Bora Cvetkovic	Combinatie	12	209	1305
11.	Bram Meulendijks	JSC "De Pionier"	12	184	1222
12.	Johnfoe Pennings	JSC "De Pionier"	11	337	1280
13.	Marijn van den Reek	JSC "De Pionier"	11	242	1120
14.	Sam Baselmans	TSV Rochade	11	177	1408
15.	Dane Cvetkovic	Combinatie	11	59	1623
16.	Luuk Baselmans	TSV Rochade	11	30	1474
17.	Thomas Kools	EGS	11	26	1570
18.	Robin Verhoeven	EGS	11	17	1414
19.	Kritin Motamarri	SV Veldhoven	11	0	1324
20.	Martijn Bakens	Combinatie	11	-63	1221
21.	Tristan de Haas	SV Oisterwijk	10	257	1297
22.	Alik Tikranian	BSV	10	186	1710
23.	Bas van Schaijk	HMC Den Bosch	10	149	1199
24.	Arpit Agrawal	SV Nuenen	10	120	1144
25.	Sjoerd van Roon	HMC Den Bosch	10	51	1485
26.	Maurick Verhoeven	EGS	10	27	1306
27.	Jelle Mathieu	De Drie Torens	10	21	1344
28.	Jasper Kools	EGS	10	4	1262
29.	Thomas Verheyen	TSV Rochade	10	-15	1066
30.	Arjan Verheyen	TSV Rochade	10	-23	1177
31.	Jeroen Bakens	Combinatie	10	-77	1342
32.	Noortje Niessen	JSC "De Pionier"	10	-121	929

Nr.	Naam	Vereniging	Toernooien	Verandering	NBSB
33.	Joris Pirée	Combinatie	9	150	1348
34.	Jasper van Maas de Bie	JSC "De Pionier"	9	135	1160
35.	Laurens Bijlmakers	JSC "De Pionier"	9	129	1279
36.	Faas Ramaekers	SV Deurne	9	102	1042
37.	Marnix Niessen	JSC "De Pionier"	9	63	1258
38.	Yannick Damen	JSC "De Pionier"	9	23	1005
39.	Karen Lomans	SV Veldhoven	9	-3	1113
40.	Jeremy Holzken	JSC "De Pionier"	9	-45	1089
41.	Jaap Gottlieb	Dubbelschaak '97	9	-118	1522
42.	Rogier Hempelman	SV Nuenen	8	198	1453
43.	Mats de Voys	HMC Den Bosch	8	183	1198
44.	Thomas Esmaeli Phar	HMC Den Bosch	8	133	1233
45.	Michael Lomans	SV Veldhoven	8	110	1024
46.	Bram Rekveld	SV De Pion	8	101	1235
47.	Thomas Lomans	SV Veldhoven	8	95	1103
48.	Michalis Theologou	SV Deurne	8	67	1257
49.	Roy Scheepers	JSC "De Pionier"	8	46	1346
50.	Ruud Smits	SV Mierlo-Geldrop	8	3	1303
51.	Nathan Erkamp	WLC	8	-87	1213
52.	Jesse Baltussen	SV Nuenen	8	-133	1216
53.	Yosja Visser	Combinatie	8	-217	1119
54.	Julian Damen	JSC "De Pionier"	7	199	1067
55.	Lars de Haas	SV Oisterwijk	7	166	1351
56.	Marijn Bellemakers	SV Deurne	7	139	1179
57.	Robin de Rooij	HMC Den Bosch	7	139	1320
58.	Pieter Verhagen	HMC Den Bosch	7	131	1331
59.	Pieter Mathieu	De Drie Torens	7	126	1028
60.	Lard Eerens	SV De Pion	7	90	1208
61.	Jonas Ramaekers	SV Deurne	7	82	1262
62.	Teun van der Aa	De Drie Torens	7	67	1258
63.	Nathan Remans	HMC Den Bosch	7	53	1468
64.	Twan Mennen	SV Deurne	7	4	1147
65.	Boaz Stassar	JSC "De Pionier"	7	-19	1074
66.	Bruno Sladic	Combinatie	7	-24	976
67.	Bart Asperdt	JSC "De Pionier"	7	-26	1179

Meeste toernooien: Victor Muntean (JSC "De Pionier")	17
Beste verandering: Victor Muntean (JSC "De Pionier")	339
Hoogste rating: Alik Tikranian (BSV)	1710

De wereld rond

Arjon Severijnen

Van Hongarije reizen we een stukje door naar het westen. We komen dan aan in Oostenrijk. Misschien ben je daar wel eens op wintersportvakantie geweest. Een prachtig land met vele bergen.

De hoofdstad van Oostenrijk is Wenen. Er is een hele bekende schaakopening naar deze stad genoemd. We gaan nu dan ook kijken naar de **Weense opening**.

1. e4 e5
2. Pc3

Na slechts twee zetten hebben we de Weense opening al bereikt. Wit

wil meestal verdergaan met f4 en er zo een gambiet van maken. Duidelijk een agressieve opening voor wit!

2. ... Pf6
3. f4

Zoals gezegd komt wit dus vaak met f4 in deze opening. We gaan nu een partij uit 1908 volgen van één van de sterkste spelers ooit: Aljechin.

3. ... Lb4
4. Lc4

Zwart lijkt nu met Lxc3 via het uitschakelen van de verdediging de pion op e4 te kunnen winnen. Maar is het slim om die te pakken?

4. ... Lxc3
5. dxc3 Pxe4

Aljechin heeft echter een zeer mooi stukoffer in petto, waarmee hij de zwarte verdediging ineens stukslaat. De zwarte koning gaat in grote moeilijkheden komen!

6. Lxf7+!! Kxf7
7. Dd5+

Via deze dubbele aanval wint wit al het materiaal ineens terug. Het is duidelijk dat hij beter staat: zijn dame is actief en de zwarte koning heeft bijna geen verdediging meer om zich heen.

7. ... Ke8
8. Dxe4

Omdat pion e5 nu gepend staat, dreigt zwart zelfs nog meer materiaal te gaan verliezen.

8. ... Pc6
9. fxe5 De7
10. Pf3 d6

Zwart lijkt door de penning van pion e5 zijn pion achterstand terug te gaan winnen. Maar wit heeft hele andere plannen: hij gaat zo snel mogelijk zijn ontwikkeling afmaken, om daarna genadeloos toe te slaan!

11. Lg5 De6
12. 0-0-0 dxe5

"Zo," denkt zwart, "ik heb mooi mijn pionnetje terug!" Grootmeester Aljechin had echter een geweldige truc ingedachten. Zie jij hem ook?

13. Pxe5!

Als zwart nu bijvoorbeeld met Dxe5 terugslaat, speelt wit Td8+!!. Zwart gaat dan heel veel materiaal verliezen. Probeer die stelling maar eens uit te spelen!

13. ... h6
14. Dxc6+!!

Een vernietigend dameoffer! Als zwart de dame slaat, volgt Td8 met mat. Zwart staat nu dan ook helemaal verloren en gaf teleurgesteld op.

Een heel snel en bekend matje uit de Weense opening is het volgende:
1.e4 e5 2.Pc3 Pc6 3.f4 d6 4.Pf3 a6 5.Lc4 Lg4 6.fxe5 Pxe5 7.Pxe5 Lxd1?? 8.Lxf7+ Ke7 9.Pd5#

Nimzowitsch achter slot en grendel

Oliver de Hert

Het is goed te weten hoe je een toreneindspel moet winnen. Of remise maken als je achter staat. De eindspeltheorie is zo enorm dat er veel boeken van volgeschreven zijn. Zelf heb ik enkele eindspelboeken doorgenomen op het gebied van toreneindspel. Toch gaat veel kennis verloren. Stellingen die ik heb geleerd weet ik later niet meer te winnen. Een goede schaakvriend van me stelde het eens als volgt: "als je een eindspelboek hebt gelezen denk je dat je het wel weet, maar feitelijk weet je niets. De truc is om hetzelfde eindspelboek nogmaals te lezen!" Ik weet zeker, dat je met deze goede raad je voordeel kan doen. Een ander groot voordeel, dat je hebt als je jong bent, is dat je geheugen enorm actief is.

De eindspelen, die ik in dit artikel ga behandelen, gaan over toreneindspelen. De eerste stelling is de "slot en grendel – techniek".

Zwart kan zich veel zetten veroorloven. Na **1.Th2 Tc1** is de stelling potremise. Ik noem het de slot en grendel vanwege de gelijkenis: de c-lijn is volledig door zwart op slot gegooid. Op **2.Th7+** volgt **2...Kc8 3.Th8+ Kc7** enz. De witte koning is gevangen. Probeert wit **4. Th7+ Kc8 5.Tb7** dan volstaat **5...Tc2**. Nu is het zo dat zwart zelfs **1...Tb3** kan doen **2.Tc2+ Kd7**. Zelfs **2... Kd6** is mogelijk, zwart geeft de achtste rij nota bene aan wit. De remise variant is dan **3.Tc8 Ta3 4.Kb7 Tb3+ 5.Ka6 Ta3+ 6.Kb6 Tb3+ 7.Ka5 Ta3+** en de koning moet terug. Toch ben ik niet blij als je het zo speelt. Spelen met vuur heet zoiets **1.Th2 Tc1** is veilig remise. Hoe vaak heb ik niet gezien dat het alsnog fout gaat? Laat ons nu alle stukken (behalve natuurlijk de witte toren) een veld naar rechts verschuiven.

In deze stelling staat wit gewonnen. Mooi hé, een lijn naar rechts en de uitkomst is totaal anders. **1.Th2 Ta1 2.Td2+ Ke7** [2...Kc6 3.Kc8 Th1 4.Td8] **3.Td4 Ta2 4. Kc7 Tc2+ 5.Kb6 Tb2+ 6. Kc6 Tc2+** [6...Tb1 7.Td5 Tb2 8.Tb5] **7.Kb5 Tb2+ 8.Tb4**. Deze techniek wordt ook wel het "bruggetje van Nimzowitsch" genoemd.

Als je wat langer naar het allereerste diagram kijkt, ga je jezelf misschien afvragen wanneer het dan wel gewonnen is. Want dat is wel degelijk het geval. De zwarte koning moet wel op een bepaalde afstand staan.

Eerst even een tussenstation. De zwarte koning staat twee lijnen verder. Is dat genoeg voor winst? Bijna: 1.Th2 Kd7 2.Th8 Kc7 3.Th2 Tc1 slot en grendel. Als de koning nog één lijn verder staat is het genoeg voor de winst.

Karstedt 1909

Het winstplan is om de toren van de b-lijn te verjagen zodat de koning weg kan. Als laatste uiteraard promotie, maar dat weet je wel. Er zijn twee varianten. De ene simpel, de andere pittig. **1.Tc2 Ke7 2.Tc8 Kd7 3.Tb8 Ta1 4.Kb7 Tb1+ 5.Ka6 Ta1+ 6.Kb6 Tb1+ 7.Kc5.** Een opmerkzame lezer vraagt zich af wat er volgt op **2…Kd6**. Deze zet weerlegt de eerste techniek, kijk maar: **2…Kd6 3.Tb8 Ta1 4.Kb7 Tb1+ 5.Ka6 Ta1+ 6.Kb6 Tb1+** en nu blijkt de bedoeling van Kd6: wit heeft veld c5 niet tot zijn beschikking. Het moet dus anders. Vanaf het begin, omdat het zo mooi is: **1.Tc2 Ke7 2.Tc8 Kd6 3.Tb8 Ta1 4.Kb7 Tb1+ 5.Kc8** dit is de winnende zet: promotie dreigt, dus zwart moet schaak geven. **5…Tc1+ 6.Kd8 Th1**; het wordt er niet gemakkelijker op, zwart dreigt mat op h8 [6…Tg1 komt straks.] **7.Tb6+ Kc5 8.Tc6+** [de pointe is 8…Kxc6 9.a8D+ en 10.Dxh1; daardoor zou je 6…Tg1 kunnen opperen, want dan staat de toren niet in.] Zwart heeft nu twee zetten: **A: 8…Kb5 9.Tc8 Th8+ 10.Kc7 Th7+ 11.Kb8 Kb6 12.a8D** en **B: 8…Kd5 9.Ta6** [na 9.Tc8 is Kd6 lastig] **9…Th8+ 10.Kc7 Th7+ 11.Kb6** [door zwarts 8…Kd5 is er toegang tot b5 gekomen] **11…Th6+ 12.Kb5** wit wint. Nu aandacht voor 6…Tg1.

De zet 6…Tg1 staat niet in elk boek vermeld. Ik schrok de eerste keer dat ik de zet zag. Uiteraard dreigt er nog steeds mat, nu op g8. En het röntgenschaak a8D+ is van de baan. Toch heeft wit twee winnende zetten voorhanden. In een eindspelboek zag ik **7.Ke8**, eenvoudig en doeltreffend. **7…Tg8+** [7…Ke6 8.Kf8] **8.Kf7** gelukkig staat de toren gedekt. De andere methode begint met: **7.Tb6+ Kc5 8.Tc6+** [toch]**8…Kxc6 9.a8D+**. Met het eindspel dame tegen toren zonder pionnen. Maar wel een opstelling waarin de dame de toren binnen tien zetten kan veroveren. Het lijkt me leerzaam en nuttig dat je zelf deze stelling onderzoekt en je bevindingen op papier zet. Succes!

Effe checken

In deze rubriek laten we jullie telkens kennis maken met een Brabantse jeugdschaker. Eerst krijg je een kort interview te zien met een aantal schaakvragen en vervolgens bekijken we een partij van de speler. In deze aflevering aandacht voor **Joris Gerlagh**.

Naam:
Joris Gerlagh
KNSB-rating:
1805
Geboortedatum:
11 januari 1999
Clubs:
TSV Rochade en
Topschaak Brabant

Hoe heb je leren schaken?

Ik heb leren schaken doordat ik mee mocht naar de schaakles van mijn broer Peter bij schaakvereniging Philidor in Leiden (er was niemand om thuis op te passen). Tijdens zijn schaakles keek ik mee en al snel mocht ik ook meedoen met de les. Na een jaar gingen we bij schaakvereniging Op Eigen Wieken en daar heb ik heel veel geleerd.

Hoe lang schaak je al?

Die eerste les was toen ik 4½ was. Ik ben nu dus 8 jaar aan het schaken.

Speel je liever met wit of zwart?

Ik speelde vroeger liever met zwart, maar nu oefen ik ook veel gambieten, en dan speel ik liever met wit, want een gambiet met zwart is erg moeilijk.

Wie is je schaakidool?

Bobby Fischer, omdat hij heel erg aanvallend speelde, een stijl die ik nu ook probeer te leren.

Wat is je beste schaakprestatie tot nu toe?

Eerste in het Nederlands kampioenschap snelschaak D-tjes 2010 (Bunschoten). Ik heb ook andere belangrijke kampioenschappen gewonnen in Engeland. Ik ben daar driemaal "Ultimo" geworden bij de Gigafinal van Noord Engeland (2007, 2008 en 2009).

Heb je een favoriet schaaktoernooi?

Ik vind alle schaaktoernooien wel leuk, maar het ONJK vind ik tot nu het leukste toernooi. Afgelopen keer werd ik 5e bij de C. Ik ben eigenlijk een D-tje, maar ik had zin om met de C mee te doen.

Van wie krijg je schaaktraining?

Van Petra Schuurman van de KNSB, en van Herman Grooten, Piet Peelen en Mher Hovhanisian bij Stichting Topschaak Brabant Nuvema.

Wat wil je bereiken in het schaken?

Ik zou heel graag een keer mee willen doen met het Europees Kampioenschap. Om dit te bereiken moet ik minimaal derde worden bij het NK.

Wat is je lievelingsstuk?

De loper. Dit komt doordat ik bij mijn aanvallen vaak de loper gebruik.

Partijanalyse

Oliver de Hert

Op de vorige pagina heb je kennis kunnen maken met Joris Gerlagh. Nu gaan we een tactische partij van hem naspelen.

Joris Gerlagh – Sereyo Bekkink
Eurochess 2011
Siciliaans
1. e4 c5
2. Pc3 d6
3. f4
Een variant van de Grand Prix aanval. Een lastig systeem voor zwart.
3. ... g6
4. Pf3 Lg7
5. Lc4 Pf6
Hier wordt meestal 5…Pc6 gespeeld.
6. d3 0-0
7. 0-0 Pc6
8. De1 Pd4
Beide spelers zitten nog steeds in de theorie.
9. Pxd4 cxd4
10. Pe2
Maar hier wijkt Joris af van de bekende paden. De theorie gaat verder met 10.Pd5 Pxd5 11.Lxd5 Dc7 12.f5 Ld7 13.Lg5 Tae8 14.Dh4 met groot voordeel voor wit.
10. ... d5
11. exd5
11.Lxd5 Pxd5 12.exd5 Dxd5 en zwart staat beter.
11. ... Pxd5
12. Pg3 e6
13. Pe4 Tb8
Interessant hier is 13…Pe3, bijvoorbeeld 14.Lxe3 dxe3 15.c3 b5! 16.Lxb5 Db6 met compensatie.
14. Pg5 Pf6
15. Ld2 b6
16. Dg3 Ph5
17. Df2 b5
18. Lb3 a5
19. a4 !
Lost het probleem van de oprukkende pionnen op de juiste manier op.
19. ... b4
20. Tae1
Wit staat duidelijk beter. Zijn stukken staan beter dan de zwarte. Voorts is de opmars f5 een gevaarlijke dreiging.
20. ... Db6
21. h3 Dc6
22. Kh2 Lb7

23. Pxe6 !!
Deze fraaie zet heeft zwart over het hoofd gezien. Na 23…fxe6 24.Txe6 is zwart in grote problemen.
23. ... Lf6
24. Tg1
Wit vreest 24…Lh4, vandaar deze verdedigingszet. Er bestaat echter een remedie tegen Lh4, hoewel lastig te zien: 24.Pxf8! Lh4 25.Pxg6!! [25.Dxh4?? Dxg2#] 25…Lxf2 26.Pe7+ Kf8 27.Pxc6 en wit blijft in alle varianten materiaal voor. Ook 25…Dxg6 is gunstig voor wit: 26.De2 Pg3 27.f5! Pxf1+ 28.Txf1
24. ... Tfe8
25. Pg5 Tf8
26. Pe4 Le7
27. g4 Pf6
28. Pg5 Ld6
29. Pe4 Le7
30. f5 !
Wit legt gevaar in elke zet en nu wordt met f5 de aanval voortgezet.
30. ... Pxe4
31. dxe4 Lc5 !
Een listig zetje.

32. Ld5
Logisch maar niet goed. 32.Dg3 of ook 32.fxg6 is nodig om het voordeel te behouden.
32. ... Dc7+ ?
Mist zijn kans. 32…d3 is nodig: 33.Le3 [33.Lxc6 Lxf2] 33…Dc7+ 34.Kh1 Lxe3 35.Dxe3 Lxd5 36.exd5 dxc2 met voordeel voor zwart.
33. Lf4 !
Nu kan zwart niet meer via zetverwisseling naar de gunstige variant (33...Kh1 34.d3).
33. ... Ld6
Sereyo heeft hier nog 10 minuten over. Speeltempo is 90 min. + 30 sec. per zet.
34. e5 !
(zie diagram)
Deze sterke zet beslist de partij.
34. ... Lc5
Hardnekkiger is 34…Lxd5, maar niet genoeg om de partij te redden.
35. e6 Ld6
36. exf7+ Txf7
Hier heeft Sereyo hevige tijdnood (±3 min.)

37. Lxf7+ Kxf7
38. fxg6+ Kg7
39. Dxd4+
1-0

Oplossingen Hertenspinsels

Het Opera mat werd ook echt tijdens een opera gespeeld, een partij van Morphy *Parijs 1858*. Mat in 't gangske is Vlaams voor mat achter de paaltjes. Bij Euro mat hoort de grap dat na **1.e4 e5 2.Dh5** de witspeler zegt: "hé, er ligt een euro onder je koning." Zwart tilt zijn koning op en moet ermee spelen. Aanraken is immers zetten!

Diagram 1 (Mat in 't gangske)
1.Td8#

Diagram 2 (Epaulette mat)
1.De6#

Diagram 3 (Pillsbury's mat)
1.Txg7+ Kh8 2.Tg8++ Kxg8 3.Tg1#

Diagram 4 (Euro mat)
1.Dxe5#

Diagram 5 (Opera mat)
1.Db8+ Pxb8 2.Td8#

Diagram 6 (Réti's mat)
1.Dd8+ Kxd8 2.Lg5++ Kc7 [2…Ke8 3.Td8#] 3.Ld8#

Als schrijver van een jubileumuitgave is zowat het ergste wat je kan overkomen het weglaten van een toch wel belangrijk persoon. De rol van Petra Schuurman is eigenlijk nogal onderbelicht geweest. Ik wil dat hierbij graag rechtzetten. Petra heeft samen met Herman de Minorpromotie ontworpen. De gehele lay-out, zoals hij nu nog te aanschouwen is, is van Petra. Na twee jaar, wegens een te druk schema, hebben Petra en Herman het blad moeten overdragen. Hierbij onze welgemeende excuses aan Petra!

Jeugdkalender

Oktober

1	NK snelschaak jeugd in Bunschoten
2	KNSB Stertrainingen 2
9, 16, 23 en 30	Kwalificatiewedstrijden PK
15	KNSB Jeugdclubcompetitie, ronde 2 in Amersfoort
16	District Grandprix 1
22	51e Huttontoernooi in Arnhem
30	BSV Jeugdtoernooi

November

5	KNSB Jeugdclubcompetitie, ronde 3 in Amersfoort
6 en 20	KNSB Stertrainingen 3 en 4
12	Open NK rapid voor de jeugd in Eindhoven
13	District Grandprix 2
27	BC1 SV Gardé Jeugdtoernooi in Soerendonk

December

3	Halve finale PK
10	KNSB Jeugdclubcompetitie, ronde 4 in Amersfoort
11	KNSB Stertrainingen 5 en District Grandprix 3
18	BC2 Kersttoernooi Jeugd Eindhoven
18	Meisjeskampioenschappen in Waalwijk
27, 28, 29 en 30	Persoonlijke kampioenschappen ABCD in Kaatsheuvel

Als je nog geen abonnee bent van Minorpromotie, kun je dat worden. Minorpromotie komt vier keer per seizoen uit en er hoort een website bij: www.minorpromotie.nbsb.org. Op de website vind je alle informatie over het abonnement, de kosten, de jeugdactiviteiten van de NBSB en nog veel meer. Heb je geen internet of kun je het antwoord op je vragen niet vinden, neem dan contact op met Maikel Bloks, Heschepad 81, 5341GS Oss, 06-57108435, E-mail: macbloks@home.nl

Huubs allermooiste zet

Ooit schreef Hans Bouwmeester over de "kolossale zet." De kolossale zet is een zet, zo mooi, dat je eigenlijk moet stoppen met schaken nadat je hem hebt gespeeld. Huub had dat kunnen doen na zijn 74e zet (zie diagram) met wit tegen Eric Wijsman in 1995. Maar stoppen met schaken ? Nee, de schoonheid bleef wenken om gevonden te worden, en Huub is steeds blijven zoeken.

De stelling na 74.Td2-d3

Huubs laatste partij

Tegenstander David Miedema is geen onbekende van Minorpromotie. In nummer 2 heeft hij al een interview met Joost Berkvens. In datzelfde nummer behandelt Huub in zijn schaakalfabet de Russische grootmeester Botwinnik. Huub had ook een reeks over magie. Over magie gesproken: kijk eens naar het cijfer van Huubs laatste zet (55, dat was ook zijn leeftijd toen hij stierf). Kippenvel krijg ik ervan!

IM David Miedema – Huub van Dongen

[analyse Herman Grooten]

1.d4 Pf6 2.c4 e6 3.Pc3 Lb4 4.Dc2 0–0 5.Pf3 b6 [5...c5] **6.e4 Lb7** [6...d5] **7.Ld3 d5 8.cxd5 exd5 9.e5 Pe4 10.0–0 Lxc3 11.bxc3 Pd7** [11...c5] **12.c4 f5 13.Db3 c6 14.cxd5 cxd5 15.e6!?** [15.Lxe4! fxe4 16.Pg5 De7 17.Pxe4] **15...Pdf6 16.La3 Te8 17.e7 Txe7 18.Lxe7 Dxe7 19.Tac1 Ph5 20.Tfe1 Pf4 21.Lf1 Td8 22.Te3 Td6 23.Da3** [23.Da4!] **23...Tg6 24.Pe5?** [24.g3!] **24...Txg2+! 25.Lxg2 Dg5 26.Tg3?** [26.Tc8+! Lxc8 27.Tg3 Pe2+ 28.Kf1 P2xg3+ 29.hxg3] **26...Pe2+ 27.Kf1** [27.Kh1 Pxf2#] **27...P4xg3+ 28.fxg3 Dxc1+ 29.Dxc1 Pxc1 30.a3 Pb3 31.Pf3 La6+ 32.Kf2 Ld3 33.Ke3 Le4 34.Kf4 Kf7 35.Ke5 Ke7 36.Ph4 g6 37.Lxe4 dxe4 38.Pg2 Pc1 39.Pe3 Pd3+ 40.Kd5 Kd7 41.g4 f4 42.Pc2** [42.Kxe4 fxe3 43.Kxd3 Kd6 44.Kxe3 Kd5]
42...Pf2 43.g5 e3 44.h4 b5 45.Ke5 e2 46.Pe1 f3 47.Pxf3 [47.Kf4 Pd3+! 48.Pxd3 f2] **47...Pd3+ 48.Kd5 e1D 49.Pxe1 Pxe1 50.Kc5 Pc2 51.Kxb5 Pxa3+ 52.Ka6 Kd6 53.Kxa7 Pb5+ 54.Kb8 Pxd4 55.Kc8 Ke7 0-1**